

YOUNG PEACEBUILDERS
OF TURKEY

ROJEVA CIWANÎ, AŞTÎ Û
EWLEHÎ Û KENY 2250

Avrupa
Birliđi

**sivil
düşün**

ÎNÎSÎYATÎFA AŞTÎYÊ YA CİWANÊN TIRKÎYÊYÊ

AMEDEKAR

ÎLKNUR KOKÇU, MEHMET ÎLHANLI, EMRE BAYIR

REDAKSÎYON

HATÎCE YARDIM

SÊWIRANDIN

ASMÎN AYÇE ÎDÎL KAYA, OZGUR CÎHAN KUZU

WERGER

SEMRA YANSÎT

Avrupa
Birliđi **sivil
düşün**

'Ev pirtûk bi piştgiriya Yekîtiya Ewropayê bi programa Sîvil
Düşünê re di çarçoveya Yekîtiya Ewropayê de hatiye amadekirin.
Berpîrsiyariya naverokê bi tevahî li ser milê Însiyatîfa Ciwanên
Avakarên Aştîyê yê Tirkîyeyê ye û nêrînên YEyê nade nişandan.'

ÎNSÎYATÎFA AŞTÎYÊ YA CIWANÊN TIRKÎYEYÊ KÎ NE ?

Însiyatîfa Avakerên Aşitiyê ya Ciwanên Tirkiyê însiyatîfeke ciwanan a ku di qadên mehelî, neteweyî û navneteweyî de çalakîyan li dar dixê. Mebesta însiyatîfa me ya ku biryara hejmarê 2250 ya Konseya Ewlehiyê ya NY û babeta Ewlehî, Aşitî û Ciwanan ji xwe re kiriye palpişt, di pêkhatina pêvajoya avakirina aşitî û astengkirina tûndiyê de beşdarbûneke çalak werdigire.

Însiyatîfa me ya ku hêza xwe tenê ji ciwanan werdigire û di wê baweriyê de ye ku di parastin û avakirina ewlehî û aşitiya navneteweyî de rola krîtîk a ciwanan werdigirin ne girêdayî tu pêkhateyên nijadî, sîyasî an jî olî ye. Bi temamî tevgerê ser bi xwe ye.

Însiyatîfa me ya ku di wê baweriyê de ye dê rasterast alîkariyê bide rihê aşitiyê û teqdîm kiriye dê îstîhdam û entegrasyona ciwanên ku di nava komên paşwendî yên civakî de ne bi hemû feraset û polîtîkayên ku bala xwe dide cudahiyan nasnameya zayendî, nijadî, ol û sîyasî red dike. Tevgera me ya ku di wê baweriyê de ye dê pêşveçûna mehelî alîkariyê li aşitiya cîhanê bike. Ji ber vê yekê hem xebatên xwe yên mehelî û hem jî xebatên xwe yên di qada navneteweyî de didomîne.

ROJEVA EWLEHÎ, AŞİTÎ Û CİWANAN ÇI YE?

ROJEVA EWLEHÎ, AŞITÎ Û CIWANAN ÇI YE?

Li gorî lêkolîna ku Enstîtûya Aborî û Aşitiyê di sala 2017an de kiriye li tevahiya cîhanê 408 milyon ciwan di herêmên ku tûndiya organîzekirî û pevçûnên çekî de dijîn (Hagerty,2017). Ev rêje li cîhanê beramberî 4/1ê ciwanan tê.

Li herêmên pevçûnan zêdebûna ciwanan demeke dirêj di pirsgirên wan herêman de li ser rola ciwanan di nêrînên bingehîn derxist holê. Li gorî nêrîna yekem, ciwan berpirsiyarên sereke yên van pevçûn û tûndiyan in. Ango zêdebûna ciwanan a li herêmên ku lê dijîn wekî sedemên bingehîn ên pirsgirêkên aborî, siyasî, tûndî û bêaramiyê tên dîtin. Nêrîna duyem jî diyar dike ku di serî jinên ciwan bi gelemperî hemû ciwan wekî mexdûrên pevçûn û tûndiyê ne. Fikra yekem roleke nêtar li ciwanan bar dike, fikra duyem ciwanan pasîfîze dike û ciwanan wekî mexdûrên pevçûnan diyar dike.

Piştî ku li qada navneteweyî Rojeva Ewlehî, Aşitî û Ciwanan dengveda nêrîneke din li wan her du fikrên din zêde bû. Rojeva Ewlehî, Aşitî û Ciwanan bi fikra nû ya ciwan di avakirina aşitî û astengkirina tûndiyê de dê roleke pozîtîf bistînin û alîkariyê bi aşitiyê re bikin. Di 2015an de bi biryara hejmara dîrokî ya 2250 de Konseya Ewlehiyê ya NY di qada navneteweyî de fermîtî wergirt.

BIRYARA KONSEYA EWLEHÎYÊ A NETEWYÊN
YEKBÛYÎ 2250AN DE ÇEND NÎŞEYÊN GIRÎNG

BIRYARA KONSEYA EWLEHÎYÊ A NETEWÛYÊN YEKBÛYÎ 2250AN DE ÇEND NÎŞEYÊN GIRÎNG

9 Berfanbar 2015'an de Konseya Ewlehiyê a Neteweyên Yekbûyî tekîliya rojeva Ciwan, Aştî û Ewlehiyê de bi gotina "Ev made ji bo parastin û pêşxistina navneteweyî ya aştî û ewlehiyê de ji bo ciwanan roleke girîng dilîze" biryara hejmara 2250 bi yek dengî qebûl kirin. Ev biryar di mijara aştî û ewlehiyê de biryarake dîroki ye

BIRYARA KONSEYA EWLEHÎYÊ A NAVNETEWÛYÎ YEKBUYÎ 2250'AN DE XALÊN SEREKE

- "Ciwanên vê serdemê mezintirîn nîfşê ciwanên ku heta niha li cîhanê hebûne ne."
- "Astênkirîna perwerdeyê û aborî ê li ser ciwanan gelek bandorê neyînî derdixe hole û ji bo aştîya mayînde astenga derdixe."
- "Hewcêye ku ciwanan ji bo aştîya mayînde û ji bo edalet û lihevkerîna têkarî peyda bikin."
- "Nifûsa ciwanan, gava ku politikayên berfireh kiryar bikar bînin di wê deme aştîya ayînder û geşdariye ke aborî tekariye ke mezin a demokrafîk pêşkeş bike."

Pênc serekê bûjen ê biryara hejmara 2250 hene: Tevlîbûn, parastin, bergirî, hevparî, berdan û cardin entegrasyon.

BIRYARA KONSEYA EWLEHÎYÊ A NETEWYÊN YEKBÛYÎ 2250AN DE ÇEND NÎŞEYÊN GIRÎNG

1 TEVLÎBÛN

Ji aliyê peşkeş kirina Serbixweyê sernivîskar û Komeleya Şewirgehê Pispor derbarê Ciwan, Aştî û Ewlehî xebatên pêşveçûnê “Aştîya Winda” nîşe dike; Marjînkalkirin avakirina aştîya ke berdewamî û sedembûna terorîzmê û tundiya pirole tê qebûl kirin. Tekîliya aktöre vê mijarê de dixwazin ku di nîqaşa peymanê aştî de û kiryar de temsîliyeta ciwanan bê zêdekirin û ji bo fikirên wan bê bal kişandin bang dike: Ciwanan di bihevketinên de rola ke bergirî û dahûrîn dilîzin.

2 VEQETANDIN & JINUVE - ENTEGRASYON

Her wiha organên heremî û bin heremî yên guncav bi taybetî ji bo ciwanan politikan û bernameyan pêş dixine û ji bo van bernamê pêş bikeve wan teşvik dike. Cihê ku guncav be, bi pêşengiya rexistinên ciwanan jî tede, derheqê teybetmendîya welatan û qadên tekîldarê tematîkte de agahîyan bidin saziyên civakî û konseyê teşvik dike. Bêçekdarî, terxîs û carekdin biyekbûn (BTC) ji bo aştîyek berdewamî stratejîkê ku tên bikaranînin. Ev strateji komên para paramîlîter ji bo dest danîna çekan (bêçekdarî), beşdariyan ji holê derxistin (terxîs) û wana carekdin tevli civakê kirin (carekdin biyekbûn) pênasê dike. Biryara hejmara 2250 û BTC re aktören tekîldar teçvîkê pêvajoya ku li bandorê li ser ciwanan dike û ciwanên di şerre de bandor li ser wan hatine dîtin ber bi çav bihêlin. Di qada perwerdeyê û polîtîkayê de ji bo ciwan marjînal nebin, çanda aştîyê hewceye ku baldartir li ber çavan bê dîtin.

BIRYARA KONSEYA EWLEHÎÊ A NETEWÛYÊN YEKBÛYÎ 2250AN DE ÇEND NÎŞÛYÊN GIRÎNG

3 PÊŞGIRTIN

Erka dewletê heye ku mafên mirovan û azadiya wan re rêz bigre û van erka biparêze û pêş bixe û giştina van êdalatê pêş bixe. Saziyên ku berpirsiyarê edalatê û ciwanên ku ji bo êdalatê dixabitin ji bo wana derfet û dorhêlekî ewlehî ava bikin.

Dewletê endam ji saziyên perwerdeyî her cûreyên tundiyê biparêze û ciwanên hermonobûyî tê de her ciwan bigîje van qadên perwerdeyî û jinên ciwan jî ji van mafan bi wekhevîyekî sûdbigre. Giringiya piştgiriya projeyên ku ciwan pexvedixe wek; civakî, aborî, perwerdeyî, peynarî û politikaya çeker bideng dikin.

4 HEVPARÎ

Dewletên endam teşvîkê dema şer û piştî şer rewşa xwe ya siyasî, aborî, teknîk û lojîstîk li gorî hewldanên aşî û pewîstiyê ciwanan li ber çav bê girtin. Komîsyona Avahiya Aştîyê, ji bo avakirina aşî û berdewamiya aşî ciwanan jî tevî hewldanên netewî û niqaşa bike. Sekreterên gelemperî û nûnerên taybet ji bo aşî û ewlehiyê parastin, avahiya aşî û berdewamiya aşiyê de, teşvîke fikr û nerînan ciwanan li ber çavan bigrin û taybetî jinên ciwan jî biryargirtinê de wekhev û tam tevlibûne esas bigre.

BIRYARA KONSEYA EWLEHÎYÊ A NETEWYÊN YEKBÛYÎ 2250AN DE ÇEND NÎŞEYÊN GIRÎNG

5 PARASTIN

Taybetmendiya mîsyona Konseya Ewlehî dubare dikê û mijara tekîliya ciwanen de ê heremî û navnetewî bê bal kişandin. Hewceye ku alîgirê pozberiyên çek berpirsiyarî kiryarên li gorî Peymana Cenevre û Protokola Kobe ya 1977 ji bo ku ciwan û sivil bên parastin banga kiryar kirine dike. Dewletên endam di dime şerre çekdarî de û piştî şerre çekdarî de ciwan têde hemû sivilan biparêzin. Weki din ji bo dawî kirina destnadanî ye dewletên endam jî bangî berpirsiyarî ya kiryara dike û berpirsiyarê ku sucên wek nijadkujî, sucên li gel mirovahî, sucên şer de lêpîrsîn û peyketin vebe. Dewlet di çarçoveya sinora xwe de hewcêye ku ciwan jî tê de hemû mafên her kesî biparêze û piştgirî bide. Her wiha berpirsiyarên yekemîn ji dewletan ewe ku welatîyên xwe bi nijadkujî, sucên şer, pakijîya nijadî biparêze. Dewletên endam di şerre çekdarî de ciwana ji şer biparêze wana teşvik dike û tundiya cûreyên cînsî û zayendparêztî ji bo ku holê rabe teşvik dike. Ciwan çalakiyên tundiya ciwan, terorîzmê, dişminatîya biyanî û her cûreyên cihêkarî li dijî bisekine. Aştî, xweşdîtin, navçandî û navolî pêşxistina diyologa çandî de rola pêşvebirinê de girînge û li dijî gotinên terorîzmê ciwanan re û bi saziyên ciwanan re tekili kirin sûd e. Avakirina aştîyê de ciwan û saziyên civakî ê pêşengiyê ciwanan rola ke mezin dilîze.

ROJEVA CIWAN, AŞTÎ Û EWLEHIYÊ Û
BÎRYARA 2250AN A KONESEYA EWLEHÎYÊ
YA YEKÎTIYÊN EWROPAYÊ JI BO
TIRKÎYEYÊ ÇI ÎFADE DIKE?

ROJEVA CÎWAN AŞTÎ Û EWLEHIYÊ Û BIRYARA 2250AN A KONESEYA EWLEHIYÊ YA YEKÎTIYÊN EWROPAYÊ JI BO TIRKÎYEYÊ ÇI ÎFADE DIKE?

Ciwanên Tirkiyeyê jî mîna hemsalên xwe yên li cîhanê bi pirsgirêkên curbicur re rû bi rû dimînin û bi van pirsgirêkan re mijûl dibin. Bi taybetî bi pandemiyê re pirsgirêka temsîliyetê, bêkarî, newekheviya derfetan û pirsgirêka bêewlehî/ewlehiyê li Tirkiyeyê bûye rewşek ku hem ji aliyê bedenî hem jî ji aliyê derûnî ve ciwanan diwestîne. Her wiha di sistemeke ku piraniya biryarderan +40-50 salî ne, nikarin weke mijar di siyasetê de bîna temsîlkerin û her wiha mekanîzmayeke ku dengê xwe bigihîne bihistinê an jî behsa pirsgirêkên ku dikişînin tune ye.

Li gorî daneyên Saziya Îstatîstîkê ya Tirkiyeyê (TUIK) ciwanên navbera 15-29 salî ji sedî 24ê nifûsa welêt pêk tînin (Erdogan, 2020) û li gorî van daneyan Tirkiye welatê herî zêde yê Ewropayê ye rêjeya nifûsa ciwanan (Milliyet, 2020). Lê tevî vê statîstîkên demografîk ên mezin jî ciwan ji biryargirtinê tîna dûrxistin; Ew nikanin rolek aktîf di her prosesa biryardanê de bigrin, di nav de biryarên ku ji nêzîk ve bi paşeroja wan ve girêdayî ne û rasterast bandorê li başiya wan dikin. Nûnertî yek ji pirsgirêkên herî mezin e ku ciwan di siyaseta Tirkiyeyê de rû bi rû dimînin. Mînak hejmara parlamenterên di navbera 18-29 salî de ku di hilbijartinên 2018'an de ketin meclîsê tenê 8 (Saziya Bilind a Hilbijartinê) hat sînordarkirin. Ji ber ku tenê 8 parlamenterên ciwan dikarin di parlamentoya bi 600 parlamenteran de cih bigirin, pirsgirêkên ku ciwan di warê nûnertiyê de dijîn derdixê holê.

ROJEVA CÎWAN AŞTÎ Û EWLEHÎYÊ Û BÎRYARA 2250AN A KONESEYA EWLEHÎYÊ YA YEKÎTÎYÊN EWROPAYÊ JI BO TÛRKÎYÊYÊ ÇI ÎFADE DÎKE?

Ji bilî vê, di asteke siyasî de ku girêdayîbûna bi serok û navendên partiyan zêde ye, ev pirsgirek mezin e ku çiqas ji pirsgirêkên ciwanan dikarin werin parlamentoyê û di biryarnameyê de cihê xwe li kû bibînin. Çêkirina pêvajoyên ku rasterast bandorê li ciwanan dike.

Pirsgirêkeke din a girîng a ciwanên Tirk jî bêkarî ye. Li gorî rapora TUÛK'ê ya Sibata 2021'an, rêjeya bêkariyê di nava ciwanên 15-24 salî de ji sedî 26,9 e (Saziya Îstatîstîkê ya Tirkîyeyê, 2021). Lêbelê, rêjeya bêkariyê di heman koma temenî de di sala borî de 24,9% bû (Platforma Ciwanên Bêkar, 2020). Wekî din, li gorî lêkolînek din a Platforma Bêkariya Ciwanan, rêjeya ciwanên 15-29 salî ku ne di perwerdehiyê de ne û ne jî di kar de ne, %32,8 e (Platforma Ciwanên Bêkar, 2020). Weke ku tê dîtîn, ji bo ciwanan jî pirsgirêka perwerdehiyê heye. Bi taybetî, derbasbûna perwerdehiya serhêl di perwerdehiya navîn û lîsansê de bi giranî prensîba wekheviya fersendê di perwerdehiyê de binpê dike. Xwendina gelek ciwanan qut kir û bû sedem ku gelek ciwan ji perwerdehiya xwe bêhna xwe bidin.

Pirsgirêkeke din a hevpar a ku ciwanên li Tirkîyeyê dijîn, newekheviya derfetan e. Li gorî encamên lêkolîna "Ciwanên ne di perwerdehiyê û ne jî di îstîhdamê de" ya Buroya Îstatîstîkê ya Şaredariya Bajarê Mezin a Stenbolê (ÎBB) ji 407 ciwanên di navbera 18-24 salî de ku beşdarî anketê bûne ji sedî 86,3'ê wan nekarîn agahiyê bibînin. karê bê nas; 79,3% ji wan diyar dikin ku derfetek wekhev tune (Sozcu, 2021).

ROJEVA CÎWAN AŞTÎ Û EWLEHIYÊ Û BIRYARA 2250AN A KONESEYA EWLEHIYÊ YA YEKITIYÊN EWROPAYÊ JI BO TIRKÎYEYÊ ÇI ÎFADE DIKE?

Weke wê yekê ku nîqaşa siyasî ya polarîzekirin û derve, ku di van demên dawî de zêde bûye, hem li kolanan û hem jî li ser sektoran xwe dide der, bi vî rengî pêşî li karkirina kesên ku beşek ji partiyek an îdeolojiyek diyarkirî ne û dide pêşanîn dide. ku nêzikî hev in. Wusa dixuye ku balafirek pêwendiya patrimonial hatiye damezrandin. Ev bi xwezayî pirsgirêkên hêjayî û newekheviya derfetan derdixe holê. Bi taybetî, bi zêdebûna bêkariyê re di van demên dawî de, ciwan -wekî ku di lêkolîna ku ji hêla IMM ve hatî çêkirin de jî tê dîtin - jî ber newekheviya derfetan dikevin bêhêvîtiyê û jî bo pêşerojê xemgîniyê dikişînin. Ciwan jî ber ku nikarin xwe di warê aborî û civakî de ewleh bikin, pirsgirêkên bêewlehî/neewlehiyê dijîn.

Wek li jor jî hat gotin, newekheviya derfetan û bêkarî di nav ciwanan de dibe sedema rewşeke bêewlehî/neewlehiyê. Lêbelê, ne rast e ku meriv vê bêewlehiyê/bêewlehiyê tenê bi pirsgirêkên sosyo-aborî ve sinordar bike. Pirsgirêkên wek nebûna kar jî bo ciwanan, negihîştina mafên xwe yên aborî û civakî heta ku karekî peyda bikin û bê ewlekariya civakî bê xebitandin, helbet mijarên sereke ne ku divê li ber çavan bînin girtin û bînin çareserkerin. Lê ji xeynî vê, ciwan di warê mafên siyasî de jî di nav tola bêewlehî/neewlehiyê de ne. Yek ji van mafên siyasî jî azadiya raderbirinê ye ku di ragihandina maf û daxwazên din de roleke sereke dilîze.

ROJEVA CÎWAN AŞTÎ Û EWLEHÎYÊ Û BÎRYARA 2250AN A KONESEYA EWLEHÎYÊ YA YEKÎTIYÊN EWROPAYÊ JÎ BO TIRKÎYEYÊ ÇI ÎFADE DIKE?

Di van demên dawî de, gelek ciwan, bi taybetî civakî gelek medyaya serhêl û offline jî ber fikrên ku di medyayê de îfade dikin li dijî cûrbecûr cezayan. Rû bi rû û qada dijîtal pêşkêş dike hebûna wan jî di nav îmkanan de di domandina wê de zehmetî heye. Ji ber vê yekê herî zêde ku di gihandina mafên xwe yên bingehîn de jî zehmetiyan dikişînin ciwan tevî gelek bînpêkirinên mafan jî, nikare biparêze. Ji bo nimûne, di demên dawî de Bûyerên li Zanîngeha Boğaziçiye yek ji mezintirîn delîlên vê yekê ye. Pêvajoyên perwerdehiya ciwanan ên wekî kampusê li herêman ku em dikarin jê re bibêjin qada jiyane jî. di girtina biryarên krîtîk de nûnertî û xwestek tên paşguhkirin bi pêvajoyekê re rû bi rû mane.

Her wiha, weke ku gelek lêkolîn jî nîşan didin, jinên ciwan ên ku hem di warê kar û hem jî di warê perwerdehiyê de jî zilamên ciwan dezavantajtir in, di vê torba bêewlehî/neewlehiyê de dikevin pozîsyona 'kesê dezavantajê'. Ji ciwanbûnê wêdetir, jî bilî pîrsgirêkên ku bi jina ciwan re derdikevin holê, pîrsgirêkên ku bi jina ciwan re derdikevin jî atmosfereke bêewlehî/neewlehi ya pir dijwartir diafirîne. Dema ku em li zexta mêraniyê ya rolên zayendî yên li ser jinên ciwan dinêrin, mirov dikare vê yekê bibîne.

ROJEVA CÎWAN AŞTÎ Û EWLEHÎYÊ Û BÎRYARA 2250AN A KONESEYA EWLEHÎYÊ YA YEKÎTÎYÊN EWROPAYÊ JI BO TÎRKÎYEYÊ ÇI ÎFADE DIKE ?

Weke jineke ciwan û ya herî bingeîn weke takekes; Jinên ciwan dema ku dixwazin li ser jiyana xwe biryarê bidin, di warê îfadekirina maf û daxwazên xwe de û dema ku dixwazin bibin mijareke temsîlî, rastî gelek astengiyan tên. Bi taybetî di biryara betalkirina peymanê di derbarê Peymana Stenbolê de; Di civakeke ku roj bi roj tundiya li ser jinê zêde dibe de, hin destkeftiyên bingeîn ên jinan jî hatine qutkirin û ji mekanîzmaya bêpar mane. Van hemûyan rêjeya bêewlehî/neewlehîyê ya jinên ciwan zêde kiriye.

Tevî ku KENY (Konseya Ewlehîyê Ya Neteweyên Yekbûyî) 2250 rasterast pirsgirêkên jorîn çareser nake; Ji ber ku îşaret bi temsîlî û potansiyela ciwanan dike û wan teşwîq dike ku li ser pirsgirêkên ku dijîn bifikirin, biryarekê girîng e. Di heman demê de ji dewletên endam tê xwestin ku van pirsgirêkan ji holê rakin û mafên ciwanan ên civakî-aborî, çandî û siyasî pêş bixin û ji bo cîbicîkirina serkeftî ya biryarê nexşerêyekê pêşkêşî wan dike.

Di warê ciwanan de, bi taybetî referansek di bilindkirina pirsgirêkan de; Ev biryar di warê çêkirina xalekê de tê paşguhkirin girîngiyeke bêhesab e. biryar, ciwan nifûs, di hin îddîayan de li ser pirsgirêkên xwe gava ku ew hatin dîtin û tevbigerin; ji bo kesên ku îsrar dikin ku wan nebihîzin girîng e amûrek û hêmanek yekgirtî ye.

ROJEVA CÎWAN AŞTÎ Û EWLEHÎYÊ Û BIRYARA 2250AN A KONESEYA EWLEHÎYÊ YA YEKÎTÎYÊN EWROPAYÊ JI BO TIRKÎYEYÊ ÇI ÎFADE DIKE ?

Welhasil d i dema ku biryara 2250 ya Konseya Ewlehîyê Ya Neteweyên Yekbûyî (KENY) ciwanan wekî mijarên çalak destnîşan dike; Di heman demê de ji bo ciwanan di têkoşîna wan de dibe sedema motîvasyonê. Di bin ronahiya van agahîyan de, mirov dikare bibêje ku biryara dîrokî 3 taybetmendiyên bingehîn ên li ser ciwanan radixe ber çavan.

Berî her tiştî, KENY 2250 aştîya ciwanan biryargirtinê, di nav de maseyên di mekanîzmaya de cih bigire balê dikişîne ser girîngiya hin biryar, di nav de ciwan di pêvajoyên sereke yên biryargirtinê de bandora erênî ya hebûna wê ronî dike ku hûn dikarin biafirînin. Li gorî nîşê berêku bagajê îdeolojîk kêmtir tije ye ciwanan, hem dîtînen xwe yên nûjen û hebûna ciwanan bi saya tecrubeyên wan ên destan dê tevkarîyeke erênî bide pêvajoyên biryargirtinê û muzakereyên aştîyê. Ji bo vê jî divê sazî û rêxistinên pêwendîdar bawer bikin ku ciwan ne tenê yên pêşerojê, îro jî dikarin bibin pêşeng. Ji ber vê yekê jî biryara dîrokî behsa girîngiya wê yekê dike ku di hemû mekanîzmayên biryardanê de, bi taybetî di parlamentoyê de cih ji ciwanan re bê vekirin û nêrîna wan di pêvajoyan de cih bigire.

ROJEVA CÎWAN AŞTÎ Û EWLEHIYÊ Û BIRYARA 2250AN A KONESEYA EWLEHIYÊ YA YEKÎTIYÊN EWROPAYÊ JÎ BO TIRKÎYEYÊ ÇI ÎFADE DIKE ?

Ya duyemîn jî, di biryarê de bal tê kişandin ku divê ciwan ne wek bargiraniyê wek kesên guherînkar bên dîtin. Ciwan komeke serdest in ku bi potansiyela xwe di civakê de cûdahiyê çêdike. Bi taybetî jî ya ku di dema pandemiyê de qewimî delîla çêtirîn a vê yekê ye. Wek mînak, dema ku gelek bijîjk û hemşîreyên ciwan li qadê bi pandemiyê re têdikoşin, gelek ciwanên dilxwaz bi çalakiyên xwe yên nehikûmî di gihandina komên dezavantaj ên civakê de, nemaze kal û pîr, rolek cidî girtin. Ji vê xalê dest pê bike mirov dikare bibêje ku ciwan di nav komên ku dema derfetên pêwîst peyda bibin dikarin cûdahiyê çêbikin. Ji ber vê biryarê bi armanca piştgirîkirina ciwanan di hemû waran de bi taybetî perwerde û kar û xebatên wan hatiye dayîn. Ew dewletên endam teşwîq dike ku hawîrdoran amade bikin ku bêyî fikarên madî û manewî karibin wan pêk bînin.

Herî dawî di biryarnamê de tê gotin ku divê rewşa bêewlehî/neewlehî ya ku ciwan pê stitch'in ji holê bê rakirin. Polarization siyasî ya heyî li welêt bottom sedem ku ciwan di gelek mijaran de, nemaze azadiya derbirînê, hest bi bêewlehiyê bikin. Xwepêşandanên herî cut ên astiyane jî dikarin bi tundiyê werin bersivandin û di encamê de mafên bingehîn werin binpêkirin. Her wiha xirabûna şert û mercên civakî-aborî, bi taybetî jî bêkarî, şert û mercên giran ên kar û bêewlehiya civakî, hem ji aliyê bedenî û hem jî ji aliyê derûnî ve ciwanan diwestîne.

ROJEVA CÎWAN AŞTÎ Û EWLEHÎYÊ Û BIRYARA 2250AN A KONESEYA EWLEHÎYÊ YA YEKÎTIYÊN EWROPAYÊ JI BO TIRKÎYEYÊ ÇI ÎFADE DIKE ?

Ji ber vê yekê Konseya Ewlehî Neteweyên Yekbûyî (KENY) biryara hejmara 2250, pêşbînî dike ku di kiryarên de garantikirina mafên makeqanûnî û azadiyê, pêşxistina bernameyan ku îstixdankirina ciwanan zêde bike û şert û mercê xebatên ciwanan baştir bike.

ENCAM

ENCAM

Di biryarnameyê de ku ciwanan weke aktorekî pêşeng di avakirina aşti û pêşilêgirtina tundiyê de pênase dike û diyar dike ku divê ciwan di mekanîzmayên biryargirtinê de bête vekirin, her wiha ji bo pêkanîna serketî ya vê biryarê di endaman de nexşerêyek ji 5 stûnên bingehîn pêk tê. welatan. Di ser girtina biryarê re nêzî 6 sal derbas bûn û heta niha nayê gotin ku biryar bi tevahî ji aliyê welatên endam ve hatiye cîbicîkirin. Tirkiye jî yek ji van dewletên endam e. Tirkiye ku ji her çar welatîyên wê bi qasî yek jê ciwan e, ji bo bicihanîna biryarê hê gavek cidî neavêtiye. Ev pêngava ku nayê avêtin, her roja ku derbas dibe pirsgirêkek nû li pirsgirêkên ku ciwanên li welat dijîn zêde dike û pirsgirêkên heyî kûrtir dike. Ciwanên Tirkiyeyê ku li gel pirsgirêkên jiyaniyê li jor bi gelek pirsgirêkan re rû bi rû ne, bi pêkanîna plansaziya biryarê re dikarin ji gelek pirsgirêkan rizgar bibin û di gelek waran de bi taybetî di çareseriyên nakokiyên de pêşengiya guhertin û veguhertinê bikin. avakirina çanda aştiyê û pêşxistina diyaloga civakî dikare bibe aktor. Lê divê neyê jibîrkin ku pêkanîna vê biryara piralî, bernameyek piralî hewce dike. Tevlîkirina civaka sivil, bi taybetî destpêxeriyên ciwanan, di vê pêvajoyê de, dabînkirina finansmana pêwîst ji bo xebata ciwanan, guhdarîkirina hemû ciwanên çalakvan bêyî cudahiya bîrdozî û tevlîkirina wan di pêvajoyê de faktorên pêwîst in ku wê pêvajoyê ber bi serkeftinê ve bi rê ve bibin. Ku nebe, xala ku di dawiya pêvajoyê de bigihêje wê, wê ji gotinên "ciwan siberoja me ne" wêdetir be.

”

ÇAVKANÎ

”

Erdogan, E. (2020). Li Tirkiyeyê başbûna ciwanan. Komeleya Habitatê

Platforma Ciwanên Bêkaran. (2020). Rapora Bêkarî û Ciwanên Bêkar, Tebax 2020. 02 on 18, 2022
Ji <https://gencissizler.files.wordpress.com/2020/08/bulten-agustos-2020.pdf> hatiye standin.

Hagerty, T. (2017). Daneyên ji bo Ciwan, Aştî û Ewlekariyê: Kurteyek ji encamên lêkolînê ji Enstîtuya Aborî û Aştîyê. Enstîtuya Aborî û Aştîyê; Ciwan, Aştî û Ewlekarî.

(Hagerty, T. (2017). Data for Youth, Peace and Security: A summary of research findings from the Institute for Economics & Peace. Institute for Economics & Peace; Youth, Peace & Security.)

Rojnameya Milliyet (2020). Tirkiyeya herî ciwan a Ewropayê. Di 02 18, 2022 de ji <https://www.milliyet.com.tr/ekonomi/avrupanin-engenci-turkiye-6214758> hatiye standin.

Rojnameya Sozcu (2021). Ciwan Bêhêvî Ne: Bêyî Kesê Ez Nas Nakim Karekî Bibînim. di 02 20, 2022 de
Ji <https://www.sozcu.com.tr/2021/ekonomi/gencler-umutsuz-bir-tanisağ-yoksa-is-bulamam-6349870/> hatiye standin.

Saziya Îstatistikê ya Tirkiyeyê. (2021). Statîstîkên Kedê, Sibat 2021. 02 di 19, 2022 de <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Isgucu-Ji-Statistik-Sibat-2021-37487> hatiye standin

Desteya Hilbijartinê ya Bilind. (dîrok tune). 27. Term Dabeşkirina Koma Temenî ya Delegeyan. Di 02 21, 2022 de hatiye standin ji <https://ysk.gov.tr/doc/dosyalar/docs/24Haziran2018/2018CB-MV-MVYas.pdf>

— — — — —
YOUNG PEACEBUILDERS
— — — — —
OF TURKEY — — — — —